

Avoim saatavuus lisää sitaatioita

Tammikuussa kaksi pientä avoimesti verkossa julkaistavaa (open access) lääketieteellistä lehteä julkaisi pääkirjoituksen, jossa tarkasteltiin julkaisumuodon eri puolia. Scandinavian Journal of Trauma, Resuscitation and Emergency Medicine (SJTREM) muuttui heinäkuussa 2008 avoimesti verkosta luettavaksi (Lossius HM ym. Scand J Trauma Resusc Emerg Med 2011;19:7. doi:10.1186/1757-7241-19-7). Muutoksen myötä julkaistavaksi tarjottujen käsikirjoitusten ja sitaatioiden määrät kasvoivat. Kaikkia julkaistuja artikkeleita luetaan paljon enemmän kuin paperisella SJTREM:llä oli lukijoita. Pääkirjoituksen otsikossa avoin julkaisutapa nimetään lehden menestyksen kannatinpalkiksi.

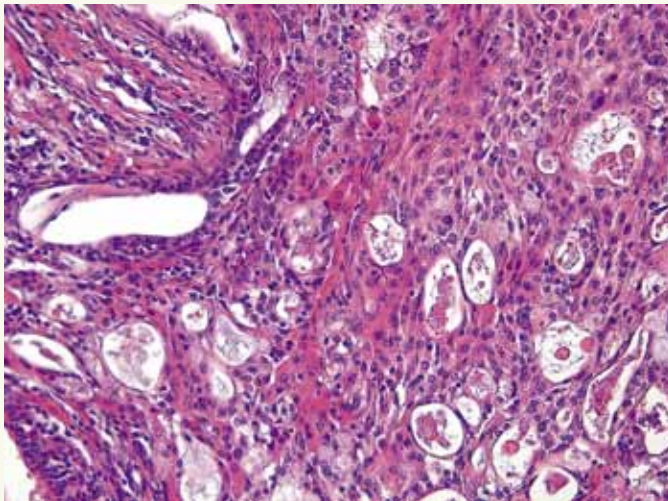
Lehden uuden toimintamallin mahdollisti se, että Norwegian Air Ambulance Foundation (toinen pääkirjoituksen kirjoittajista työskentelee tässä säätiossä) ja Laerdal Foundation for Acute Medicine maksoivat artikkelien käsittelykulut kahden vuoden ajan, jotka tarvittiin SJTREM:n aseman vakiinnuttamiseen. Tuki päättyi, mutta pääkirjoituksessa suhtaudutaan lehden tulevaisuuteen toiveikkaasti. Useat skandinaaviset tieteellisen tutkimuksen rahoittajat ovat antaneet määräyksiä tai suosituksia, että niiden tukemien tutkijoiden tulee julkaista tuloksensa avoimesti saatavilla olevissa lehdissä.

Diagnostic Pathology perustettiin maaliskuussa 2006 suoraan avoimeksi verkkolehdeksi, ja se

kuuluu BioMed Centralin suureen lehtiperheeseen. Vaikka lehti julkaisi aluksi enimmäkseen tapausselestuksia ja artikkeleita kehitysväyistä maista, se onnistui jo ensimmäisen toimintavuotensa aikana vakiinnuttamaan asemansa (Kaysner K. Diagn Pathol 2011;6:2. doi:10.1186/1746-1596-6-2). Vuonna 2010 lehti saavutti sitaatioindeksin 1,3, ja indeksoinnin myötä lehteen julkaistavaksi tarjottujen käsikirjoitusten määrä on lähes kaksinkertais- tunut.

Tunnettuja ongelmia avoimeen saatavuuteen perustuvassa julkaisemisessa ovat ainakin kirjoittajille (tai tutkimuksen rahoittajille) koituvat julkaisumaksut sekä se, että valovoimaisimmat tutkijat julkaisevat tuloksensa mieluummin maineikkais- sa tieteellisissä lehdissä, jolloin open access -lehtien tieteellinen laatu jää heikommaksi. Toisaalta avoin julkaiseminen mahdollistaa artikkelien nopean ja maailmanlaajuisen levikin, mikä ainakin SJTREM:n ja Diagnostic Pathologyn tapauksessa on kasvattanut tarjottujen käsikirjoitusten ja sitaatioiden määriä. Lisäksi julkaiseminen verkossa mahdollistaa uusien julkaisumuotojen kehittämisen (KUVA).

Diagnostic Pathologyn päätoimit- tajan mukaan avoimesti julkaistavan lehden aseman vakiinnuttamisen ja menestyksekkään tuottamisen tärkeitä ehtoja ovat julkaistavaksi hyväksytyjen artikkeleiden tyyppi, tieteellinen tasalaatuisuus sekä lehden yleinen maine. ■ PS

KUVA. Histologisista kuvista julkaistaan lehdissä tavallisesti vain keskein alue. Diagnostic Pathologyssa on mahdollista julkaista histologiset kuvat verkossa kokonaan siten, että lukija voi tarkastella koko leikettä eri suurennoksia käyttäen.